

Vuoden 2017 kuukausiraporttiamme tarjousmahdollisuuksien rahallinen arvo oli Pohjois-Ruotsissa 1,6 miljardia euroa ja Pohjois-Norjassa 3,4 miljardia euroa joten Ruotsin ja Norjan arktisen Euroopan alueella rakennettiin **5 miljardilla eurolla** vuonna 2017! Tähän summaan lisätään kaivos-, öljy-, kaasu- ja muut teollisuusinvestoinnit.

LKAB on investoinut 113 miljoonaa euroa Q1-Q3 2017. Bolidenin Aitik on Q1-Q3 2017 investoinut suunnilleen 100 miljoonaa euroa. Norjan öljy- ja kaasuteollisuuden investoinnit ovat olleet 660 miljoonaa euroa Q1-Q3 2017.

Miltä 2018 näyttää? – Pohjois-Norja

Pohjois-Norjalla on mennyt hyvin jo useamman vuoden. Heillä on hieman erilaiset ongelmat kuin meillä. Työvoiman puute, lentokenttien infrastruktuuri ja kalateollisuuden tuotantolaitosten pieni kapasiteetti ovat ne kolme tekijää jotka jarruttavat alueen kasvua. Työttömyys pysyttelee 2,5 % tasossa, bruttokansantuote 2.0 % 2018 ja 2.3 % 2019, yksityishenkilöiden kulutus +2.5 % 2018 ja 2019 joka heijastuu palkkatason 7.8 % kasvuun vuonna 2016. Palkkojen nousu jatkuu johtuen alhaisesta työttömyydestä ja suurista investoinneista. Asuntojen hintojen nousu on pysähtynyt ja jopa laskenut 5 %. Tästä johtuen asuntojen uudisrakentamisen uskotaan vähentyvän 2018. Infrastruktuurin ja teiden rakentaminen sen sijaan kasvaa entisestään. Teiden rakentamiseen tullaan käyttämään 310 miljoonaa euroa.

Fortum, Nordkraft ja Eolus Vind AS rakentavat uusia vesi- ja tuulivoimaloita paikkakunnilla Ofoten, Vesterålen ja Mosjøen.

Öljy- ja kaasuteollisuuden investoinnit jatkuvat. Isoin käynnissä oleva projekti on Barentsin meren Johan-Castberg jonka kustannusarvio on 5 miljardia euroa. Noin 170 miljoonaa euroa toimitetaan Pohjois-Norjan yrityksistä. Aasta Hansteen loppuvaihetta rakennetaan parhaillaan ja kentät Snövit, Goliat, Marulk, Norne ja Skarv ovat tuotannossa.

Kuusi uutta kenttää otetaan käyttöön vuoteen 2030 mennessä ja arviot Barentsin meren kenttien kustannustasosta on 45 USD/fat joten kentät ovat tuottavia laitoksia tänä päivänä 57,6 USD/fat hintatasolla. Investoinnit ja käyttökustannukset ovat suuruusluokkaa 7 miljardia euroa vuosittain vuodesta 2020 lähtien. Tähän lukuun sisältyy uuden öljyterminaalin rakentaminen Nordkapin Veldnesiin noin 300 miljoonalla eurolla.

Öljy- ja kaasualan investoinnit ovat isoja lukuja ja isot kansainväliset yhtiöt tekevät isoimmat kaupat mutta jos katsotaan mitä paikalliset Troms fylken ja Finnmark fylken yritykset saivat myytyä öljy- ja kaasuteollisuudelle vuonna 2017 niin päästään lukuun 240 miljoonaa euroa. Pienellä ponnistuksella yhdessä pohjoisnorjalaisten yritysten kanssa voisi myös suomalaisten yritysten liikevaihdot kyseisellä teollisuusalueella Pohjois-Norjassa olla 100-200 miljoonan euron luokkaa.

Metalliteollisuuden tulevista investoinneista voidaan mainita Narvikin rautatehdas (suunnitteilla), Glomfjordin magnesiumtehdas (suunnitteilla) ja Elkemin Fesil Rana Metallin osto sekä Glencore Manganesen investoinnit uuteen teknologiaan. Mainittakoon vielä että China National Bluestar omistaa Elkemin.

Kaivosteollisuudessa antaa toivoa Elkemin Nasafjellin kvartsiensiintymä jota käytetään esimerkiksi aurinkopaneeleissa, tietokoneissa ja muussa elektroniikassa. Kaivoksen tuotanto saadaan käyntiin 2020. Kirkkonniemen Sydvaranger Gruven tuotanto käynnistyy 2018 tosin pienemmällä tuotannolla kuin ennen konkurssia. Nussirin kuparikaivoksella on nyt kaikki luvat kaivoksen käynnistämiseen mutta pääomaa puuttuu vielä.

Pohjois-Norjan kalan ja merenelävien vienti on kasvanut 22.5 % 2016. Siian ja viljellyn lohenninnat ovat nousseet mutta odotettavissa on lohenninnan lasku. Viennin kasvun ennustetaan pysyvän tämän hetken luvuissa myös 2019 joten isompaa kasvua ei ole näkyvissä. Viljellyn kalan tuotannon

kasvu on pysähtynyt johtuen lohien täisairauksista joihin nykyinen täiläke ei näytä purevan.

Ulkomaalaisten turistien yöpymiset Pohjois-Norjassa ovat kasvaneet huimat 21 % 2016 ja 2.5 % 2017. Vuoden 2016 luvut kuvastavat ehkä enemmän yöpymisien alhaisia lukuja 2015 jolla voimme selittää hitaamman kasvun vuodelle 2017 ja 2018.

Miltä 2018 näyttää? – Pohjois-Ruotsi

Norrbotnenilla menee hyvin. Suhdannesykli on +50 mikä tarkoittaa korkeaa kasvua. Kasvun takana on konepajateollisuuden hyvät voittomarginaalit. Konepajateollisuuden vienti ei ole kasvanut merkittävästi, ei myöskään kotimainen kysyntä, mutta tilauskanta on hyvä ja pysyy hyvänä keväällä 2018. Rakennusteollisuudella menee entistä paremmin ja tuotantolaitosten käyttöaste on noussut. Rakentaminen tulee kasvamaan keväällä 2018. Kulutustavaroiden kaupankäynnissä ei ole tapahtunut uutta mutta taso on hyvä ja pysyy hyvänä myös ensi vuonna. Poikkeus on autokauppa joka lähentelee suhdannesykli +20 vuoden 2018 lopussa verrattuna suhdannesykli +55 vuonna 2015.

Hotelli- ja muu yöpyminen Norrbottenissa on kasvanut noin 1 % välillä 2015-2016. Norrbottenin turismi on kasvanut 2.3 % 2016. Vuoden 2018 lopussa lähentelee suhdannesykli jo +40 verrattuna tämän päivän +20 joka tarkoittaa tosi voimakasta kasvua.

Norrbotnenin työttömyys laskee 6,8 prosentista 6,4 prosenttiin vuoden 2018 loppusuoralla.

Västerbotnenin suhdannesykli on +29. Konepajateollisuudella menee hyvin ja paperiteollisuuden vienti tulee kasvamaan ensi vuonna joten he tulevat lisäämään henkilökuntaa tuotantolaitoksissaan. Esimerkiksi SCA Piteå investoi 20 miljoonaa euroa Munksundin paperitehtaaseen jotta kapasiteetti voidaan nostaa 150 000 tonnista 200 000 tonniin vuodessa. Rakentaminen on kasvanut ja tulee kasvamaan 2018.

Kulutustavaroiden kaupankäynti on kasvanut ja kauppiat ovat palkanneet lisää henkilökuntaa. Tämä kasvu tulee jatkumaan 2018.

Hotelli- ja muu yöpyminen Västerbotnenissa on kasvanut noin 1 % välillä 2015-2016. Västerbotnenin turismi on kasvanut 6.6 % 2016. Västerbotnenin turismin kasvu on vahvaa myös 2018.

Ruotsin Norrland käsittää läänit jotka sijaitsevat Gävlen pohjoispuolella, 180 km Tukholmasta pohjoiseen ja on noin 60 % Ruotsin pinta-alasta. Norrlandin suhdannesykli 2018 lähentelee jo vuoden 2006-2007 korkean kasvun lukuja. Ainut huolenaihe on että Ruotsin uusien autojen kaupan ennustetaan pienenevän 10, Norrbottenissa jopa 35, suhdannesykliä vuonna 2018. Entisenä Volvo Personvagnar AB:n ostopuolen suhdanne suunnittelijana tiedän että autokaupan kehitys kuvastaa tulevaa suhdannetta.

Yhteenveto kuukausiraporteista heinäkuu-joulukuu 2017 – Pohjois-Norja

Heinäkuu

-Tromssassa oli huhtikuun lopulla 1765 työnhakijaa. Työttömyysprosentti, 2%, on Norjan alhaisin mutta muilla Pohjois-Norjan paikkakunnilla luvut ovat vielä alhaisempia ja vaihtelevat välillä 0.7-1.8%. Veturina toimii kalateollisuus sekä öljy- ja kaasuteollisuus.

-Statoil suunnittelee Snedfrid Nord kentän avaamista syksyllä 2018. Kenttä sijaitsee 12 km Aasta Hansteen kentästä noin 170 km Bodøstä. Kentät yhdistetään merenalaisella kaasuputkella. Tämä uuden kentän volyymi on noin 31-57 miljoonaa tynnyriä öljykvivalenttia ja lisää Aasta Hansteen volyyimia 15%.

-Statoil on saanut luvan koeporauksiin Gemini Northissa joka sijaitsee Barentsin merellä Hammerfestista pohjoiseen. Poraukset tapahtuvat 447 metrin syvyydessä ja kestävät 19 päivää.

-Norjan kentät jotka toimivat vuoteen 2040 tai kauemmin: Johan Sverdrup, Snövit, Kvitebjörn, Troll, Heidrun, Gulfaks, Valhall, Eldfisk ja Ekofisk. Toimintaa vuoteen 2030 on kentillä: Goliat, Valemon, Grane, Oseberg Sör, Oseberg ja Ula. Tässä ylhäällä todettiin että toiminta laajenee vuosittain ja kustannustaso on nyt hallinnassa. Statoilin ensimmäinen neljännes 2017 toi voittoa 3.3 miljardia USD (2016 luku oli 0.8 miljardia USD).

Elokuu

Norjan Oljedirektorat odottaa PUD suunnitelmia noin 100 miljardin NOK arvolta vielä tänä vuona. Nejätoista uutta subsea investointia joille haetaan PUD, Plan for utbygging og drift (suunnitelma jolla haetaan tuotantoon lupa), seuraavan kahden vuoden aikana:

- Fenja (VNG investoi 11,5 miljardia NOK)
- Snorre-utvidelse (Statoil investoi noin 24 miljardia NOK)
- Barentsin meren Johan Castberg (Statoil investoi noin 49 miljardia NOK). Kentän elinikä on >30 v.
- Snadd fase 1 (Aker BP investoi noin 10 miljardia NOK)
- Snefrid Nord (Statoil investoi noin 1,2 miljardia NOK)
- Storklakken (Aker BP)
- Skarfjell (Wintershall)
- Luno II (Lundin)
- Fogelberg (Centrica investoi noin 10 miljardia NOK)
- Troll Future (Statoil)
- Askeladd, Snøhvit (Statoil)
- Garantiana (Total investoi noin 8 miljardia NOK)
- Brasse (Faroe)
- Smørbukk Nord (Statoil investoi noin 1,4 miljardia NOK)

Syyskuu

-Amerikkalais norjalainen yritys Kolos As suunnittelee 600 000 m2 datakeskuksen rakentamista 2500 asukkaan Ballangeen joka sijaitsee Pohjois-Norjassa. Energian tarve on tässä maailman suurimmassa datakeskuksessa 1 000 Megawattia jota voidaan verrata Luulajan Facebookin 120 Megawattiin.
-Tromssan lentokentällä on vilkasta. Heinäkuussa kentältä lensi 182 790 matkustajaa joka on 6,6 % kasvu verrattuna viime vuoteen. Vuoden 2017 kasvu on 9 %.

Lokakuu

-Oulun Seudun Ammattiopiston Arctic Labour hanke lisää työvoiman liikkuvuutta Pohjois-Norjaan. Menneellä viikolla Spider Industrier As toimitusjohtaja Geir Pedersen vieraili Oulussa kertomassa rekrytointitarpeista. Heillä on huutava pula sähkömiehistä Pohjois-Norjassa.
-Ensi viikolla vierailee Pohjois-Norjan isoin rakentaja Consto As Oulussa. Teemme kierroksen heidän mahdollisten uusien alihankkijoiden luona Vaasasta pohjoiseen. Hienoa että suomalaiset rakennusalan yritykset ovat aktiivisia.
-Vuoden kaksi viimeistä kuukautta lisäävät vielä Pohjois-Norjan rakentamista noin 1 miljardilla eurolla joten juuri julkaistulla yrityskaupalla jossa oululainen Kymppi Group osti norjalaisen Solid Vedlikehold As on hyvä pohja.

Marraskuu

Pohjois-Norjan työvoimapula jatkuu ennallaan ja talouden kasvu on muuta maata nopeampaa. Turistit löytävät valassafareille ja revontulimatkailu kasvaa. Barentsinmeren öljy- ja kaasuvarantojen ennustuksia päivitetään ja luvut lähentelevät nyt 400 miljardia euroa hintatasolla 50 dollaria/tyynyri. Norjan öljyrahaston markkina-arvo on nyt marraskuussa 8 195 000 000 000 NOK. Tällä summalla pyöritetään Suomen taloutta jokunen vuosi.

Joulukuu

-Norjan Liikenne- ja viestintäministeriö, ministeri Ketil Solvik-Olsen, on antanut Jernbanedirektooraatille toimeksiannon uuden rautatien rakennuskustannusten selvittämisestä välille Fauske-Tromsö. Autotien, E6/E8, pituus tällä välillä on 500 km. Kustannusarvio vuodelta 2011 on 40-60 miljardia NOK.

Autotien, E6/E8, pituus välillä Tromsö-Kilpisjärvi on 160 km.

-Norjan öljy- ja kaasuteollisuus tuotti vuoden kolmannella neljänneksellä 65 miljardia NOK nettorahaa valtiolle mikä on 28 % kasvu viime vuodelta. Öljy- ja kaasutuotanto oli vuoden kolmannella neljänneksellä 1.1 miljoonaa tynnyriä öljykvivalenttia päivältä mikä on 9 % korkeampi kuin samalla jaksolla 2016. Öljyn hinta oli 431 NOK tynnyriltä verrattuna 345 NOK vuonna 2016. Tuotto kaasupuolella oli 51 miljardia NOK joka oli 7 miljardia NOK korkeampi kuin viime vuonna. Kustannukset olivat 330 miljoonaa NOK pienemmät ja investoinnit 20 miljardia NOK pienemmät (-7 %) kuin 2016.

Yhteenveto kuukausiraporteista heinäkuu-joulukuu 2017 – Pohjois-Ruotsi

Heinäkuu

Luulajassa oli huhtikuun lopulla 2492 työnhakijaa. Työttömyysprosentti on 6.4 % (Ruotsi 7.5 %) joka sisältää työttömyyskoulutuksessa olevat henkilöt. Veturina toimii kaivosteollisuus. LKAB, Ruotsin valtion omistama kaivosyhtiö, teki voittoa 1.8 miljardia SEK vuoden ensimmäisellä neljänneksellä (2016 luku oli 0.35 miljardia SEK). Malmin hinta nousi 24% vuoden ensimmäisellä neljänneksellä verrattuna viime vuoteen. Pelletin hintakehitys on auttanut LKAB:ta joka toimittaa suuren osan malmiaan pellettinä ja kysyntä on ylittänyt odotukset. Bolidenin Aitikin kuparikaivoksen investoinnit jatkuvat vielä tämän vuoden ja Facebook rakentaa kolmannen hallinsa Luulajaan. Jokkmokk saa ensimmäisen datahallin nyt kun Etix Everywhere Luxemburgista aloittaa toimintansa. Pajalan malmikaivos, joka teki konkurssin muutama vuosi sitten, suunnittelee testaus-kaivoksen käynnistämistä. Suunnitelmat ovat koneiden ja materiaalien kylmätestausta sekä autonomisten kaivosajoneuvojen käyttöttestausta.

Elokuu

- LKAB myy kalustoa Svappavaarassa sijaitsevan Mertaisen uudelta avolouhokselta. Kaivosta ei ole käynnistetty ja malmin hinnan nykyisen tason lasketaan jatkuvan ainakin seuraavat viisi vuotta.
- Kiirunan ja Jällivaaran MalMBERGETIN kaupunkien siirrot etenevät ja tahti kiihtyy, maksaja on LKAB.
- Bolidenin Jällivaaran Aitikin kuparikaivos tekee tuotantoennätyksiä ja nostaa Bolidenin börssikurssia.
- Norrbotenin työttömyys on tällä hetkellä vuoden 2008 lukemissa, siis hyvin alhainen.

Syyskuu

- Euroopan isoin akkutehdasta suunnitellaan Skellefteåän joka sijaitsee 250 km Suomen rajalta. Kaksi paikkakuntaa kilpailee tästä 4 miljardin euron sijoituksesta (Skellefteå voitti). Northvolt Ab lupaa reilut 2000 työpaikkaa tähän uuteen litiumioni akkutehtaaseen. Ympäristölupaa uudelle tehtaalle haetaan tämän syksyn aikana.
- LKAB teki 1.2 miljardin SEK voiton vuoden toisella neljänneksellä joten viime vuoden tappio on muuttunut voitoksi. Kaupunkien siirtoihin on varattu 17 miljardia SEK joista 5 miljardia SEK on jo käytetty uuteen rautatielinjaukseen, viemäreihin, sähkölinjoihin sekä uusiin asuinrakennuksiin.
- Pajalan rautamalmin kaivos on saanut uuden omistajan. Abecede Ab osti konkurssipesän ja suunnitelmissa on kaivoksen uudelleen käynnistäminen joka on mahdollista rautamalmin nykyisellä hintatasolla ilman edellisen omistajan miljardivelka taakkaa.

Lokakuu

- Jällivaaran kunta keskeytti puitesopimus kilpailutuksen rakennuksien purkutöistä sillä vain yksi tarjous oli tullut määräaikaan mennessä. Tämä ei ollut ensimmäinen kerta sillä tätä tapahtuu usein Kiirunassa ja Jällivaarassa johtuen kovasta hintatasosta ja urakoitsijoiden puutteesta. Kiirunan kaupungin ja Jällivaaran MalMBERGETIN siirtourakat kiihtyvät ja nyt on oikea aika etabloitua Ruotsin malmikentille.
- Tulevalla viikolla siirretään Kiirunan kaupungin toiseksi vanhin talo vuodelta 1895. Talossa asui Kiirunan kaupungin perustaja ja LKAB:n ensimmäinen disponentti Hjalmar Lundbohm. Historiasta vielä sen verran että Ruotsin riksdag ja Norjan stortinget päättivät vuonna 1898 jatkaa rautatien Jällivaarasta Narvikkiin. Tämä rautatie on ollut Norrbotenin ja Pohjois-Norjan tärkein investointi sillä siinä liikkuu LKAB:n malmikuljetukset sekä pohjoisnorjalaisten elintarvikkeet. Vuonna 2021 on tämän kyseisen radan käyttöaste 100% joka sulkee mahdollisuuden suomalaisen tavaraliikenteen kulkuun Jäämerelle.
- Syyskuun viimeisenä lauantaina testataan henkilöliikennettä uudella sähköistetyllä radalla välillä Luulaja-Haaparanta. Vuonna 1903 rakennettu Kemi-Tornio rautatietä ei ole sähköistetty noin 16 km osalta eikä henkilöliikennettä ole ollut vuoden 1988 jälkeen. Pohjois-Norjan ja Pohjois-Ruotsin investoinnit ovat kokoluokkaa 400-500 miljoonaa euroa - joka kuukausi vuoteen 2025, luultavasti jopa vuoteen 2030!

Marraskuu

- Noin 250 km Suomen rajalta sijaitsevaan Skellefteåän tulee Northvoltin 32 GWh litium-ioni akkutehdas. Investointi on 4 miljardia euroa ja valmis vuonna 2024. Työllistämisaikutus on reilut 2000 työpaikkaa.

-Ruotsin Vattenfall ja Skellefteå Kraft ostivat The Node Pole yhtiön vuonna 2016 ja satsaavat noin 5 miljoonaa euroa markkinointiin seuraavat kolme vuotta jotta uusia datahalleja saataisiin lisää Pohjois-Ruotsiin. Tulokset ovat jo näkyvissä: Noin 130 km Suomen rajalta sijaitsevaan Bodeniin tulee 4 kpl Hydro66 datahalleja jotka ovat suuruus luokkaa 1000 m²/halli. Heillä on jo 2 hallia käytössä. Hallien koko kapasiteetti tulee olemaan 11,6 MW. The Future of Mining rakentaa datahalleja Älvsbyn kuntaan joka sijaitsee noin 180 km Suomen rajalta. Kiinalainen Canaan Creative muuttaa entisen KnCMiner datahalleihin Bodeniin. Halleja on 3 kpl.

-Australialainen Talga Resources suunnittelee uusia kaivoksia Norrbottenin Vittangissa, Ahmavuomassa, Kiskamavaarassa sekä Lautakoskella. Vittangissa kiinnostaa grafiittimalmi jota käytetään litium akkuihin. Ahmavuomassa on kuparia, kobolttia ja kultaa. Kiskamavaarassa on suuret koboltti esiintymät. Lautakoskelta löytyy kuparia, kobolttia ja kultaa. Kobolttin kysyntä akkuteollisuudessa kasvaa räjähdysmäisesti ja hinta lähenteli jo 55 000 amerikan dollaria per tonni kesäkuussa 2017.

Joulukuu

-Pajalan Kaunisvaaran malmikaivoksen tuotanto aloitetaan uudelleen 2018. Kaunis Iron Ab on kaivosyhtiön nimi. He ovat saaneet 54 miljoonaa euroa kahdeksaltakymmeneltä yksityiseltä rahoittajalta jotta tuotanto saadaan taas käyntiin. Ennen konkurssia kaivokseen investoitiin noin 1 miljardi euroa ja nykyisellä malmihinnalla, ilman lainaa, yritys laskee toiminnan kannattavaksi. Konkurssipesä ostettiin 10 miljoonalla eurolla. Tuotantokapasiteetti on 2 miljoonaa tonnia 67 % magnetiitti malmia vuodessa joka viedään ensin 160 km rekoilla Pitkäjärvelle ja sieltä junalla Narvikin satamaan. *Välimatka Suomen Kolarin rataan on 15 km.*

-GE Energy Financial Services yhdessä Green Investment Group on varmistanut 800 miljoonaa euroa Piteån Markbygden tuulipuiston laajentamiseen. Tuulipuistossa on tänään 48 tuulivoimalaa ja parhaillaan rakennetaan 79 voimalaa. 2018 rakennetaan 179 kpl, 3.6 MW, tuulivoimalaa jolloin siellä on yhteensä 306 tuulivoimalaa. Tuulipuiston valmistuttua siellä pyörii 1101 tuulivoimalaa.

-Kiirunan kaupungin uutta E10 rakennetaan parhaillaan. Uusi E10 tulee menemään uuden kaupungin keskustan pohjoispuolelta. LKAB kustantaa tämän uuden E10 noin 50 miljoonalla eurolla. Kiivasta keskustelua käydään myös Kiirunan kaupungin ja LKAB:n välillä uudesta rautatieasemasta jonka toivotaan olevan lähellä kaupungin uutta keskustaa. Tällä hetkellä pari vuotta vanha, kaupungin mukaan tilapäinen ja LKABn mukaan pysyvä, rautatieasema sijaitsee noin 5 km uudesta keskustasta.